

Žemberová, Viera

Solidarita má minulosť aj budúcnosť

Opera Slavica. 2020, vol. 30, iss. 1, pp. 70-72

ISSN 1211-7676 (print); ISSN 2336-4459 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/OS2020-1-10>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/142746>

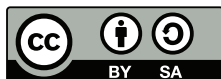
License: [CC BY-SA 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Access Date: 28. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

The Experience of Faith in Slavic Cultures and Literatures. in the Context of Postsecular Thought. Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, 2018, s. 178–188.

Toto dílo lze užívat v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>>). Uvedené se nevztahuje na díla či prvky (např. obrazovou či fotografickou dokumentaci), které jsou v díle užity na základě smluvní licence nebo výjimky či omezení příslušných práv.

<https://doi.org/10.5817/OS2020-1-10>

Solidarita má minulosť aj budúcnosť

POLLÁK, M. (ed.): *Solidarita*. Levoča: Krásny Spiš, 2019. 538 s. ISBN 978-80-89975-01-3.

Na vydanie publikácie či už jednotlivca, alebo tímu spoluautorov vždy jestvuje silný motív a rovnako výrazná udalosť, skúsenosť, poznanie či rozhodnutie oslovíť spoločenstvo, sociálnu skupinu, názorových blížencov, no v prípade umeleckej spisby predovšetkým tých, ktorým sú blízke výnimočné príbehy.

Naše nové storočie sa vyhraňuje svojimi prežívajúcimi i novovznikajúcimi politickými, humanitárnymi, ekonomickými, vojenskými, klimatickými a ďalšími problémami, ale aj všelijak a všelijako s realitou prostého života stále častejšie aj naliehavejšie ovládaného mediálnymi nástrojmi a nimi sprostredkovaný kontakt. Aj vďaka ich prítomnosti zostáva stále menej času na dialóg a stretnutia naplnené vymieňaním si poznatkov, postrehov i odporúčaní, ako by sa to, čo vyvoláva nepokoj, dalo, či bolo by možné účinne riešiť.

Za taký počín treba považovať vydanie unikátnej, poučenej a odborne aj občiansky profilovej publikácie takmer siedmich desiatok tvorcov rozličných odborných špecializácií, generačne odlišného veku, nie raz neľahkými okolnosťami utváranej či získanej životnej filozofie, odlišného vzdelania a jeho špecializácie, teda autormi sú jednotlivci od politológa, sociológa, ekonóma, právnik, architekta, výtvarníka, publicistu, teatrológa, literárneho vedca, matematika, kňazov až po etnografičku, prírodnú vedkyňu, divadelnú režisérku, učiteľku a aktivistu zo slovenského, českého aj maďarského spoločenského prostredia.

Autori svoje príspevky zasielali editorovi publikácie *Solidarita* (2019), občianskemu aktivistovi Miroslavovi Pollákovi, od 3. 10. 2017 až do 14. 3. 2019. Dátum zaslania príspevku poskytol zostavovateľovi publikácie kľúč na jej kompozíciu, teda na

zaradenie autorov a ich príspevkov do solidárneho celku nazvaného Solidarita. Aj preto sa stretajú odlišné žánre, témy, časový, geografický, historický, kultúrny, etnický a politický priestor sa tým mení, ale príspevky nadväzujú na seba ústredným termínom solidarita.

Väčšina autorov sa vyrovnala s dostupným a vývinom obmieňaným chápaním termínu solidarita v spoločenskej a odbornej praxi. Záujem autorov vymedziť uspokojujúce chápanie termínu solidarita v súčasnosti začal od jeho pôvodného latinského využívania a smeroval k aktualizovaným významom, teda k jeho prirodzeným a odbornosťou vyžiadanim modifikáciám vo väzbe na historickú dobu a na profesiu, ktorá s termínom solidarita pracuje v súčasnosti. Vo viacerých autorských spresneniach sa ustálilo vymedzenia termínu solidarita na jeho aktuálnom prijímaní, teda na tom, že zastupuje hodnoty a javy vypovedajúce o vzájomnej, zvlášť mravnej podpore a súdržnosti. Pôvodný latinský výklad termínu solidarita odkazuje na súdržnosť, ktorá svojím spoločenským a medziľudským poslaním bola rozšírená o hodnoty navodené mravnými prejavmi dobra a zla, neobišla emócie, ale dôraz kládla na kultivovanie vedomia spravodlivosti. Spravodlivosť od svojej ranej spoločenskej funkcie sa spájala s konkrétnymi zlomovými situáciami. Spravodlivosť v dejinách spoločenstiev sa tam, kde ju rešpektovali, spojila sa s vedomím súdržnej a nápomocnej pospolitosti, spolupatričnosti, pomoci, vzájomnej podpory, svornosti, ochoty poskytnúť si vzájomnú pomoc a istotu kolektívnej istoty.

Autori upozorňujú na to, že obsah termínu, ale predovšetkým javu a nástrojov na konanie solidarity prechádza v dejinách ľudstva početnými premenami, a to preto, lebo môže byť za niečo i proti niečomu, čo navodí situáciu, že sa jej pôvodné vymedzenie rozširuje o aktualizácie ako následky, či dôsledky spôsobené historickým, politickým, ekonomickým, právnym, sociologickým a sociálnym vývinom, ale aj početnými profesijnými špecializáciami pri zapájaní termínu solidarita. Dejiny ako kolektívna pamäť uchovávajú nemálo udalostí, v ktorých solidarita bola mocou, myšlienkou, taktikou a nezdravými okolnosťami zneužitá vo svojej podstate proti človeku a spoločenstvu, miesto súdržnosti a podpory jej zneužitie prinášalo vojny, zrady, smrť a krutosť. Solidarita je takým pohybom poznamenaná, a tak reaguje na spoločenskú realitu ďalšími rozšíreniami svojho významu na solidaritu univerzálnu, solidaritu horizontálnu a solidaritu vertikálnu, na falošnú, ale aj na nesolidaritu, no aj na takú solidaritu, ktorá má negatívny účinok a výsledok.

Nemálo odkazov vo výklade termínu solidarita sa dotýka aktuálnych politických postojov krajín v strednej Európe, Rómov, migrantov a utečencov, ale aj dejinnej pamäti napojenej na osudy slovenských Židov, na zvrátené politické procesy po skončení druhej svetovej vojny v Československu, autori nezabúdajú ani na vraždu Jána Kuciaka a jeho partnerky vo februári 2018, na okolnosti, ktoré obnovili vo vedomí modernej spoločnosti podstatu termínu solidarita. V súvislosti s vážnosťou starodávny obsah,

význam a silu termínu solidarita, znova sa pripomenuli následky okolností, ktoré navodili osobná odvaha a voči nej postavená kríza navodená osamelosťou, citovou vyhasnutosťou, tlakom existenciálneho či život ohrozujúceho strachu, a čo zaváži azda väčšmi, neobhájiteľne dôsledky poslušnosti voči politickej a brachiálnej moci, či tradovanému etnického dejinnému poddanstvu, ale aj obnovená a silnejúca povinnosť dôstojne naplniť ľudský údel.

Pre jednotlivca dnešných dní zostáva solidarita priamou výzvou neukryť sa v dave, nebyť ľahostajný voči strastiam okolia, zotrvať svojimi rozhodnutiami a činmi na princípoch cnosti, morálnej povinnosti a zodpovednosti pomôcť, prsto byť človekom hodným svojho miesta na zemi, v prírode a spoločnosti.

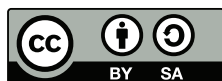
Hektika vznikajúcich a zanikajúcich, ohýbaných, zneužívaných či obchádzaných univerzálnych, a teda rešpektovaných spoločenských noriem, postupov a ambícií nie raz jednotlivcov pri spravovaní modernej spoločnosti v globalizovanom svete v novom miléniu sa rozvíja popri tradičnej povinnej solidarite a jej vžitom napĺňaní stále vyhľadávanejšiu spoločenskú aj personálnu realizáciu dobrovoľnej solidarity s jej početnými možnosťami na účinnú príležitosť až poslanie vykonávané dobrovoľníkmi sústrednými v organizáciách a misiách na kontinentoch zmietaných podnecovanými spoločenskými krízami a ich brachiálnou neúctou voči životu a daru prežiť ho dôstojne, spravodlivo, slobodne a zmysluplne.

Solidarita v modernej spoločnosti sa uchová a naplní svoje poslanie len vtedy, keď sa spravodlivý, život a práva jednotlivca rešpektujúci poriadok uchová na prospech jej členov, tých súčasných aj budúcich. Napokon solidarite sa ochráni jej podstata a význam len vtedy, keď sa naplní jej spoločenská, kultúrna, ekonomická a verejná hodnota, ale predovšetkým sa ochráni jej poslanie a funkcia. Solidarita si uchovala poslanie nadčasovej solidárnosti, teda účinného nástoja na ochranu spravodlivej slobody a humanizovaného vzťahu človeka k súčasníkovi, nech žije hocikde a prichádza odkiaľkoľvek.

Viera Žemberová

Literatúra:

POLLÁK, M. (ed.): *Solidarita*. Levoča: Krásny Spiš, 2019. 538 s. ISBN 978-80-89975-01-3.

This work can be used in accordance with the Creative Commons BY-SA 4.0 International license terms and conditions (<<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>>). This does not apply to works or elements (such as images or photographs) that are used in the work under a contractual license or exception or limitation to relevant rights.